

Den amerikanska travaren – hur går vi vidare?

Dagens amerikanska travare är snabbare, har en bättre gång, ett bättre lynne och är mer harmonisk än någonsin. 1947 vällade Hoot Mon en sensation när han som första häst någonsin travade 2:00 (1.14,6) i Hambletonian Stakes. Tjugofem år senare travade Super Bowl den snabbaste engelska milen i Hambletonians historia när han vann på 1:56.2 (1.12,3). Super Bowl skulle ha besegrat Hoot Mon med 18 längder...

2:00

Hoot Mon 1974

1:56.2

Super Bowl 1972

1:51.3

Self Possessed 1999

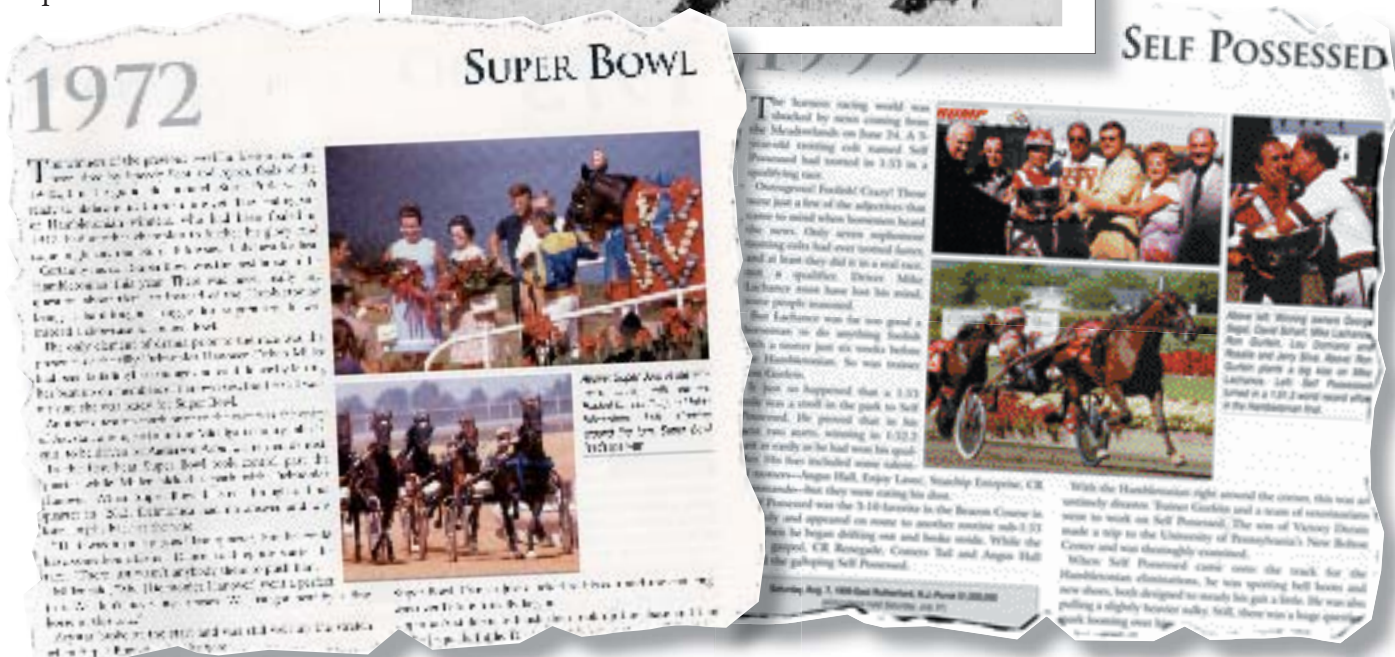

FOTO: Hoot Mon: Foto av tavla/Claes Kärrstrand. Super Bowl och Self Possessed: ur boken America's Trotting Classic av Dean Hoffman.

Tjugosju år efter Super Bowl travade sedan Self Possessed återigen "den snabbaste engelska milen i Hambletonians historia" när han vann på 1:51.3 (1.09,4). Han skulle ha besegrat Super Bowl med 24 längder och varit 42 längder före Hoot Mon.

Har vi bättre banor i Amerika idag? Ja. Har vi bättre utrustning? Ja. Har vi bättre kunskaper om näringslära och utfodring? Ja. Har vi bättre veterinärmedicin? Ja. Har vi en aggressivare körstil? Ja. Men främst av allt: vi har en bättre uppfödning. Det är vad som framförallt bidragit till att hästarna blivit allt snabbare.

Kom emellertid ihåg att när Hoot Mon vann Hambletonian fick han springa tre heat. När Super Bowl vann kördes två heat och när Self Possessed i sin tur segrade krävdes endast ett heat. Jag tror inte att någon häst någonsin igen måste segra i fler än ett heat för att vinna Hambletonian.

Våra hästar är snabbare än någonsin, men inte lika hållbara som tidigare. Ursprungstanken kring uppfödningen av den amerikanska travaren handlade mycket om hållbarhet, men i takt med att tävlandet förändrats har inte detta kommit att vara lika nödvändigt. Idag kör vi sällan flera heat.

Hur ser då framtiden ut? För att kunna besvara den frågan måste vi titta på bakgrunden.

Förhållandevis ung ras

Den amerikanska travarens bakgrund kan liknas vid en enorm väv, sammansatt av trådar från många olika typer av hästar. Några av trådarna kommer från fullblod och ridhästar (saddlebreds), andra från morgan- och arabhästar. Dessa trådar vävdes under 1800-talet samman till en ny typ av häst kallad "the standard-bred", den amerikanska travaren. Rasen utformades när hingstar som var skickliga på att trava betäcktes med ston som hade samma egenskap. Sakta började en ny hästtyp utvecklas. Spåren av fullblod, ridhästar och andra raser började successivt blekna.

Ännu är dock den amerikanska travaren inte gammal som ras. Betänk att den store hingsten Volomite som dog 1954 och vars influenser var märkbara ända in på 70-talet, var undan ett sto vars mormor var fullblod.

Steinlager, en häst som visade sin stora kapacitet i 2004 års Elitlopp, har den amerikanska "stammodern" Lady Ann Reed som mormors mor. Lady Ann Reeds femte moder (mormors mormors mor) hette Skip, men det är också allt vi vet om henne. Hennes mor och far är okända. De kan ha varit vagnshästar eller ridhästar, vi vet helt enkelt inte. Ändå har deras gener frambringat en häst som återfinns bland flera av världens främsta travare av idag.

Hambletonian och hans söner

Vi vet alla att den moderna travarens "urfader" är Hambletonian, en hingst född 1849. Han lämnade fyra söner som förde hans namn vidare. Dessa var Dictator, George Wilkes, Electioneer och Happy

Volomite – elegant och finlemmad till skillnad från fadern Peter Volo. Men så var också Volomites mormors mor fullblod. Foto av bild/Claes Kärrstrand.

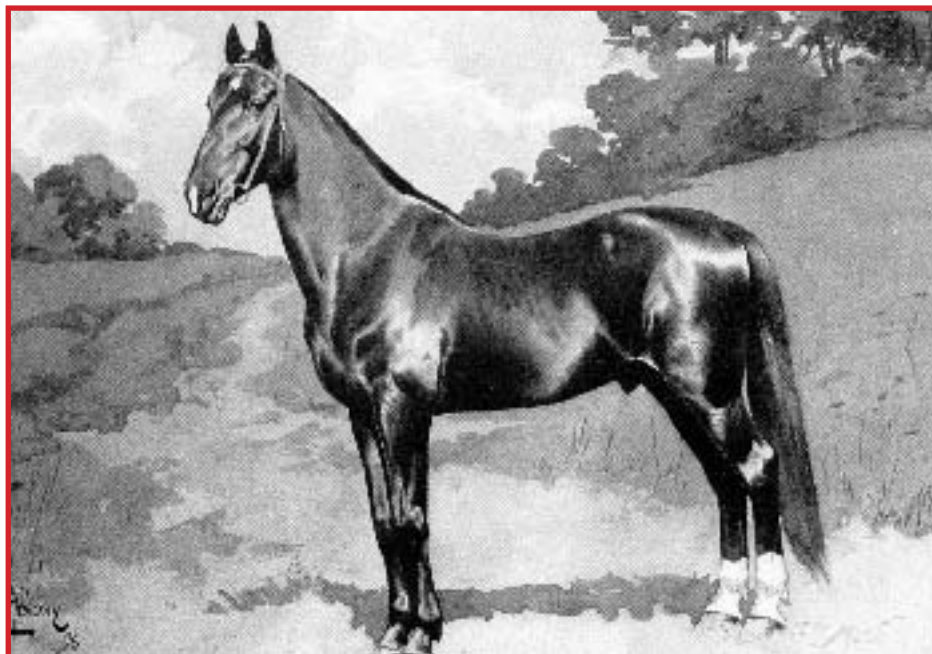
Steinlager, här i fjolårets Elitlopp med Per Oleg Midtfjeld i sulky, har den amerikanska "stammodern" Lady Ann Reed som mormors mor. FOTO: Claes Kärrstrand.

Medium. Var och en av dessa utvecklade nya blodslinjer, om än på olika sätt. Bland Dictators ättlingar syns framförallt passgångare och den linjen är i realiteten så gott som död idag. Bortsett från ett undantag är även Electioneers ättlingar passgångare och han grundlade den idag starkaste blodslinjen bland passgångare. Bland George Wilkes ättlingar syns framförallt travare och han grundlade vad som vi sedermera kommit att kalla Axworthylinjen. Ättlingarna från Happy Medium blev företrädevis travare och han grundlade "Peter The Great-linjen". Den starka linjen har senare gett oss hästar som Speedy Crown, Super Bowl och Valley Victory.

Jag nämnde att Electioneer-linjen huvudsakligen bestod av passgångare, med ett undantag. Denna häst var en travarhingst som hette Bingen, travsportshistorikern John Herveys absoluta favorit. Hervey skrev många artiklar under det tidiga 1900-talet där han sjöng Bingen-avkommornas lov. Hervey menade att om inte de stora uppfödarna fick upp ögonen för Bingen skulle travarnas blodslinjer reduceras till att enbart handla om Axworthy och Peter The Great. Detta vore, enligt Hervey, på sikt förödande för den amerikanska travaren.

Hervey älskade Bingen-avkommorna, medan de amerikanska tränarna var skeptiska. Hästarna var snab-

Hambletonian-sonen Happy Medium grundlade "Peter The Great-linjen" vilken genererat hästar som Speedy Crown, Super Bowl och Valley Victory.
Foto av målning/Claes Kärrstrand.

"Våra hästar är snabbare än någonsin, men inte lika hållbara som tidigare"

ba men ansågs också ganska veka och fega. Och ännu värre: de var kända för att - gud förbjude! - ofta övergå i passgång.

Axworthy kontra Peter The Great

Bingen-linjen dog ut till sist och den amerikanska travaren blev trots allt bättre. Axworthy-linjen dominerade under de tidiga åren för Hambletonian Stakes under 1920-1930-talen. Tränarna älskade dessa hästar eftersom de hade en bra gång och var lätttränade i trav. Som kontrast var Peter The Great-ättlingarna fula, grovt byggda och behövde utrustas med en hel del vikter för att överhuvudtaget kunna trava. Däremot uppvisade de en enorm glöd när de utmanades i lopp. När Churchill sa att det engelska folket "aldrig kommer att överleva" under andra världskriget kunde han lika gärna ha talat om kämparandan hos Peter The Great-linjens ättlingar...

Peter The Great lämnade två betydelsefulla söner i Amerika. Den ena var Peter Scott som, via Scotland, grundlade den linje som senare ledde fram till Hoot Mon och Rodney, båda födda 1944. Den andra var Peter Volo som grundlade den linje som ledde fram till Victory Song och Star's Pride.

Peter Volo var en anmärkningsvärd häst eftersom han var en tidig talang men han var också stor, grovhuggen och hade en konvex nosrygg. Därutöver var han svår att ha att göra med och det krävdes två man för att kunna hantera honom som hingst.

Det är därför förvånande att Peter Volo's främste son var en vacker liten häst som hette Volomite. Denne var elegant och finlemmad, på det stora hela var det svårt att tro att fadern verkligen var den han var. Hursomhelst var Volomites mormors mor fullblod och det var sannolikt det som delvis bidrog till att han var så smacker.

Allt tunnare underlag för uppfödningen

På 1940-1950-talen var Axworthylinjen framgångsrik via hingstar som Spencer, Guy Abbey, Nibble Hanover, Titan Hanover, Dean Hanover och Florican. Dessa utkämpade emellertid en hopplös strid gentemot Peter The Great-linjen genom Volomite och Scotland (en son till Peter Scott).

Under 1960-talet stod det klart att Axworthylinjen var sekundär jämfört med linjerna från Volomite via Victory Song och Star's Pride samt linjerna från Scotland via Hoot Mon och Rodney.

Uppfödningen utvecklades nu snabbt, men det ge-

netiska underlaget blev allt smalare allt eftersom tiden gick. Hoot Mon lämnade fyra Hambletonian-vinnare men ingen av dessa blev sedan framgångsrika inom aveln och Hoot Mon-linjen dog ut. På Volomites sida började Victory Songs hingstlinje dö ut allt mer. Hans söner var inte framgångsrika i fråga om att lämna topphingstar och det enda hoppet för Victory Song-linjen tycktes vara Sharif di Iesolo i Italien.

Nevele Pride, en son till Star's Pride och följaktligen från Volomite-linjen, triumferade när hans son Bonefish vann Hambletonian. Emellertid visade sig Nevele Pride vara mer populär i Europa än i Nordamerika. Hans sonson Meadow Road kom emellertid till Amerika för att inleda en avelskarriär men blev inte framgångsrik.

Volomite-linjen, via Star's Pride, tycktes ha sitt säkraste kort i Super Bowl. Liksom Hoot Mon lämnade han ett flertal Hambletonian-vinnare, närmare bestämt fem stycken, men kunde inte föra vidare en stark hingstlinje. Legend Hanover, 1979 års Hambletonianvinnare, dog ung. Speed Bowl, 1982 års Hambletonianvinnare, misslyckades. Napoletano var efterfrågad av amerikanska uppfödare men såldes så småningom till Sverige. Han misslyckades också. Axworthylinjen kämpade i uppförsbacke med hingstar som Hickory Smoke, Nearly Perfect och Sierra Kosmos – men det var inte lätt.

Årtiondet innan tycktes det som att framtiden för travhästuppfödningen vilade tungt på Speedy Crown och Super Bowls axlar. Underlaget för uppfödningen blev allt tunnare.

Men då kom förändringen...

En fantastiskt liten häst med namnet Valley Victory sände sina första föl till tävlingsbanorna 1993 och han kom att förändra utseendet på amerikansk travsport. Hans avkommor vann Hambletonian 1994, 1996 och 1998 och plötsligt var han det hetaste namnet inom sporten.

Även om Valley Victory var sprungen ur Speedy Crowns hingstlinje lyckades han bäst när han tillfördes Speedy Crown-ston. Resultatet blev att vi fick fram snabba travare med många Speedy Crown-korsningar i stamtavlan. Uppfödningen fortsatte att tunnas ut.

Två hästar från Victory Songs hingstlinje, vilken många trodde var utdöd i Nordamerika, åtnjöt - mot alla odds - en anmärkningsvärd succé i Kanada. Dessa

var hingstarna Balanced Image och Garland Lobell. Ingen av dem var någon stor tävlingshäst och ingen av dem kunde dra fördelar av att ha en modern hingslinje bakom sig när de gick till avel. Båda två fick förtjäna sina framgångar.

Svenska travfantaster fick ett smakprov på Balanced Images storhet när Billyjojobob vann Elitloppet 1992. Han var, liksom många av Balanced Images bästa söner, valack. Det ger ju emellertid inte de bästa förutsättningarna för att bygga vidare på en hingstlinje och Balanced Images linje vilar därför på ett fåtal hingstar som han lämnade sent i livet.

Garland Lobell i sin tur har lämnat tre helbröder som var och en har möjlighet att sätta sin prägel på uppfödningen. Dessa tre är Conway Hall, Angus Hall och Andover Hall. 2003 betäckte dessa tre hingstar sammanlagt 559 ston bara i Nordamerika.

Just när vi trodde att Super Bowl aldrig skulle lämna någon framgångsrik son exporterades Supergill till Italien. Men innan han åkte lämnade han 1997 års Hambletonianvinnare Malabar Man som nu i sin tur är en mycket framgångsrik avelshingst.

"Somliga anser att vi måste tillföra mer franskt blod, andra protesterar..."

Valley Victory sände sina första avkommor till tävlingsbanorna 1993 och kom därmed att förändra utseendet på amerikansk travsport. FOTO: Claes Kärrstrand

Uppåt för Nevele Pride?

Jag skrev tidigare att de amerikanska uppfödarna inte tog Meadow Road till sitt hjärta. Han betäckte så många som 176 ston under en säsong, men i början av 1990-talet betäckte han endast 70 stycken och skickades tillbaka till sitt hemland Sverige.

Meadow Road lämnade delvis bra hästar såsom Gift Box och Giant Force men en av hans mindre kända söner var Primrose Lane. Han stod i Illinois, med andra ord ingen direkt "het zon" för travhingstar, och tillfördes endast en handfull billiga ston. Utifrån dessa tveksamma förutsättningar lämnade han emellertid Kadabra, årets travare i Nordamerika 2002. Kadabra tjänade nära två miljoner dollar och vann 27 av de 36 starter han gjorde och betäckte under sin första avelssäsong ett stort antal ston. Nevele Pride-linjen har därmed möjligheter att ta en ny vändning.

TEXT:

Dean A. Hoffman,

chefredaktör Hoof Beats

Översättning: Lotta Isacson

Lynnig väg mot framgång

Så snart uppfödarna känner sig inmalade i ett hörn via den inavel de populära blodslinjerna medför tycks moder natur bistå oss med lösningen i form av en eller ett par outcross-hingstar. Somliga anser att vi måste variera uppfödningen genom att tillföra mer franskt blod, medan andra protesterar och menar att vi inte därigenom kan överlista moder natur – eller kalla det naturens gång.

Så hur går den amerikanska travaren vidare? Alldeles säkert kommer han att gå vidare. Vi kan inte bromsa

utvecklingen och vi vill inte bromsa utvecklingen. Vi vill ha snabbare och bättre hästar och det är vad uppfödare har eftersträvat i över ett sekel. Måhända vet vi att målet för den här resan är snabbare och bättre hästar, men kartan som visar oss vägen dit har en förmåga att förändra sig. När travhästuppfödare tycker sig ha hittat den riktning som bör leda till framgång har vägen ofta vänt och vridit sig på ett sätt som ingen av oss kunnat förutse.

Messenger Award tilldelas Dean A. Hoffman

Dean A. Hoffman, chefredaktör på Hoof Beats sedan 24 år tillbaka, tilldelades i slutet av januari "the Stan Bergstein Messenger Award" av HTA, Harness Tracks of America. Detta är den mest respekterade utnämnelser inom amerikansk travsportjournalistik. Förutom att Dean Hoffman skrivit mängder av artiklar i såväl amerikanska som europeiska facktidningar är han författare till tre böcker; Castleton Farm, America's Trotting Classic och Quest for Excellence. En fjärde bok är på väg. Priset utdelas den 11 mars vid en gala i Indian Wells, Kalifornien.

/LI